

Dopen: vieren van geboorte

Parochies BEU 12 maart 2003

Het verhaal van Adri

Het gebeurde nog niet zo lang geleden in een klooster, niet ver van hier. Er was al geen broeder meer voor de technische klusjes, maar een leek -ik noem hem Adri- die zijn vak prima verstond. Zoals het een goed katholiek betaamt wilde hij zijn dochtertje Anita laten dopen. En omdat de binding met de paters sterker was dan met zijn eigen pastoor, vroeg hij de rector van het klooster zijn kind te laten dopen. De datum was al gereserveerd. Maar toen de grote dag naderde, vond de rector het toch nodig, om vooraf een gesprek te hebben over die viering en sprak hem daarop aan. ‘Wa denkte, Adri, zouwe n't nie eens over die dóóp van jullien Anita motte n'ebbe?’ Adri, die beslist niet dom is, maar liever met zijn handen werkt, zag de bui al hangen. Wat hij meekreeg van de activiteiten die er in de tegenwoordige, moderne tijd in het klooster plaatsvonden, was dat er heel veel moeilijke gesprekken en vergaderingen werden gehouden. En als er liturgie gevierd werd, dan moest dat goed overdacht voorbereid worden. Adri kreeg de schrik goed te pakken en kwam daarom met de pragmatische en nuchtere oplossing: ‘Nou, zouwe me nie gewóón zegge: alles d'r op en d'r aan?’

Vaders als Adri kennen we allemaal. Het is voor hen nog vanzelfsprekend, dat ze hun kind laten dopen. De kerk heeft de rituelen van oudsher. De priester voert die uit en weet wat ze betekenen. De symbolen van water, licht, olie en zout zijn bekend: doe ze maar allemaal erbij. En als het dan echt moet: praten over de doop, dan kan moeder dat veel beter. tien tegen één heeft de moeder tegenwoordig van beide ouders de grootste hand in de viering.

Dopen is voor Adri nog vanzelfsprekend. Maar niet meer direct na de geboorte. De mensen die grofweg gezegd vóór het concilie zijn geboren, zijn allen direct na de geboorte gedoopt. Ikzelf werd geboren in de vrieskou tijdens de vastenavond. De doop moest en zou worden voltrokken terwijl de carnavalsoptocht trok. Omdat het zo koud was, werd de doop voltrokken in de sacristie. Maar hij ging

door. Mijn moeder lag natuurlijk nog in bed. Een van mijn broers mocht kiezen of hij naar de optocht ging of naar mijn doop en hij koos voor de optocht. Dat heb ik hem vergeven, want hij werd later ontwerper van carnavalswagens en -groepen. Mijn kleine zusje van drieëneuhalf was er ook niet bij. Zij mocht niet mee naar de doop en was boos, dat onze tante haar levende pop, die ze nu eindelijk had gekregen, meenam.

Erfzondeleer

De tijd is voorbij, dat het doopsel zo direct na de geboorte werd toegediend. Het zal u bekend zijn, waarom daar in het verleden zo'n groot belang aan gehecht werd. 'Het duveltje weghalen' heette dat in de volksmond.

En zo was het ook:

Ik bezweer u onreine geest, in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, vertrek en ga weg van deze dienaar (dienares) van God, N. (...)

Vervloekte duivel, erken dan uw vonnis en geef eer aan de levende en ware God, geef eer aan de Zoon, Jezus Christus en aan de heilige Geest..

Het ging dus om de verdrijving van de kwade geesten, het uitspreken van het zogenaamde exorcisme. Dat had te maken met de leer van de erfzonde. Die leer bepaalde, dat iedere pasgeborene leeft onder de algemene zonde van de mensheid, die teruggaat op de zondeval van Adam en Eva. De pasgeborene leeft nog niet in staat van genade, met andere woorden: hij is nog niet verlost tot het eeuwige heil.

Daarmee is de noodzaak van de doop van jonge kinderen en later zelfs zuigelingen verklaard. De ongedoopte leeft nog in een toestand van gemis, dat wil zeggen: hij is nog niet verbonden met God. Wie niet gedoopt was, mocht daarom niet in gewijde aarde begraven worden en kwam 'achter de muur' terecht. Velen van ons kennen nog de hardvochtige verhalen, of misschien van nabij de gruwelijke ervaringen rond de doodgeboren kinderen, die op een onbekend terrein zijn begraven, naamloos, zonder enige verwijzing. We zien nu

in onze tijd, dat voor deze kinderen soms een monument op het kerkhof wordt opgericht, om hen toch te kunnen herdenken.

Die leer van de erfzonde stamt van de vierde, vijfde eeuw. In de eeuwen daarvoor waren onderdompeling in water, handoplegging en zalving met olie het ritueel waardoor mensen toetraden tot de geloofsgemeenschap. Door het sacrament werd de dopeling ingelijfd in de kerk van Christus. Het waren toen volwassenen, die na een lange voorbereiding, het catechumenaat, zoals de inwijding in de geloofsgeheimen werd genoemd, toetraden tot de kerk.

In de vierde eeuw ontstond de gewoonte, om kinderen te gaan dopen. Vóór die tijd stelde men dat dus graag uit: men leefde in de overtuiging dat door het doopsel alle voorgaande zonden werden vergeven en de gedoopte vanaf dan een heilig leven zou moeten leiden. Hoe later je je dus liet dopen, des te gemakkelijker kon je leven!

Dat had wel tot gevolg, dat veel moeders hun kind naar de bisschop brachten als het in levensgevaar verkeerde. Niet zelden was het dan al te laat, en was het kind gestorven voor het de doopvont had bereikt. De kerkvader Augustinus, die leefde rond 400, stimuleerde om juist kinderen te dopen. De eerste schreeuw bij de geboorte was immers geen gekraai van pret: uit het huilen bleek dat de pasgeborene door de erfzonde was besmet, zo zei Augustinus, die zelf een hele theologische onderbouwing maakte van de erfzondeleer.

Mede hierdoor en door de groei van de kerk, was het voor de bisschoppen niet meer doenlijk om alle kinderen te dopen. Zij gaven hun priesters volmacht de kinderen te dopen met water. Zijzelf zouden dan op later tijdstip de bekrachtiging geven in de zalving. Doop en zalving groeiden uit elkaar tot twee afzonderlijke sacramenten: doopsel en vormsel. Toch ontstond de gewoonte om bij de doop reeds een eerste zalving te geven.

De nadruk op de erfzonde speelde door tot aan het Tweede Vaticaans Concilie. In de oude ritus had de peter een belangrijke rol. Vóór de

doop begon (dus niet behorend tot het ritueel!) werd de naam van het kind gevraagd. Vervolgens werd de dopeling aangesproken en in diens naam antwoordde de peter:

Pr. N. Verzaakt gij aan de duivel?

Peter: Ik verzaak. etc.

Pr. Geloofst gij in God, de almachtige Vader, Schepper van hemel en aarde?

Peter: Ik geloof. etc.

Als we de teksten van de gebeden lezen dan lag het accent op de verdrijving van het kwaad, om zo het eeuwige leven te kunnen verwerven. De dienst eindigde op deze manier wel realistisch in een periode van hoge kindersterfte, maar was verre van feestelijk. De peter ontvangt de brandende kaars in naam van het gedoopte kind en hem werd gezegd:

Ontvang de brandende kaars, en bewaar uw doopsel onberispelijk: onderhoud de geboden van God, opdat gij, als de Heer ter bruiloft komt [dus bij de wederkomst! - hier wordt gerefereerd aan het verhaal van de wijze en de dwaze maagden], Hem tegemoet kunt gaan met alle Heiligen in het hemels hof en moogt leven in de eeuwen der eeuwen.

Gelukkig werden de teksten in het Latijn gezegd, dus we wisten niet wát er gezegd werd...!

Verder is opmerkelijk, dat de plechtigheid een hoogst individueel karakter had: de dopeling werd omringd door de vader, peter en/of meter en de priester. Het mag ons verbazen, dat deze merkwaardige doopritus het zo lang heeft uitgehouden.

Vernieuwde liturgie

In de jaren zestig van de vorige eeuw veranderde er veel. Tijdens het Tweede Vaticaans Concilie werd de kinderdoop aangepast aan de situatie van het kind. Ook werd gezegd, dat de rol van ouders en peter en meter beter moest uitkomen. Terecht werd ook een aparte ritus gemaakt voor de doop van volwassenen.

Het nieuwe rituale, het liturgische boek dat toen gemaakt is, benadrukt sterk, dat het doopsel de hele plaatselijke

geloofsgemeenschap aangaat. Ook de geloofsgemeenschap wordt verantwoordelijk gesteld voor haar gedoopte kinderen! Vandaar dat gepleit wordt voor het dopen tijdens de viering van de eucharistie op zondag; de paaswake is bij uitstek de viering om het doopsel toe te dienen. In veel parochies is dat een goed gebruik geworden, wanneer gezinnen althans daartoe bereid zijn.

In het rituale is ook een orde van dienst opgenomen voor de doop van meerdere kinderen. Wie denkt dat de gezamenlijke doop iets van recente tijd is: dat werd ook in de jaren zestig al gepraktiseerd. In mijn parochiekerk was er maandelijks een gezamenlijke doopviering en ik heb er vaak 'opgetreden' als lid van het kinderkoor of als misdienaar, met een grote zak friet in het vooruitzicht.

Bekijken we nu de huidige doopplechtigheid, dan zien we dat de afzonderlijke onderdelen wel zijn behouden. 'Alles d'r op en d'r aan' zei onze Adri, en waarom ook niet? Maar in de vernieuwde ritus zijn toch wel andere accenten gelegd, met name in de betekenisgeving.

De dienst in de nieuwe opzet begint met de ontvangst van de kinderen met hun ouders en peetouders. Op de drempel noemen de ouders de naam van hun kind en deze wordt eventueel ter plekke ingeschreven. Daarmee wordt de naamgeving terecht een diepere betekenis toegekend (kinderen leren spelenderwijs dat hun knuffel of huisdier een identiteit krijgt door de naamgeving). Door het kind een naam te geven krijgt het naam in de geschiedenis. Vaak is het een naam uit de familie: van opa of oma, van de peter of de meter, waarmee het kind dan wordt gezet in de lijn van de generatie. Door de naamgeving gaat het kind ook deel uitmaken van het verhaal van God. In liturgische taal heet het dan dat de naam is *geschreven in de palm van Gods hand*. Het mooie is dan dat al die namen voor God even belangrijk zijn. Er zit geen hiërarchie in. Dat mag de kerk zich misschien meer bewust worden! Zoals het ook klinkt in het lied van Oosterhuis, dat hij schreef voor de doop van prins Johan Friso:

*Niemand weet wat leven is
alleen dat het gegeven is.*

*Van vuilnisbelt tot gouden troon
aan vluchteling en koningszoon.*

En mocht er wat gebeuren: de naam blijft voortleven...! Zo zegt een liturgische tekst van Wilma Vogels het, bij het afscheid van een doodgeboren kindje of een kindje dat kort na de geboorte is gestorven:

*Jij zult genoemd worden N.
en zo zul je altijd in onze herinnering blijven.*

De nieuwe liturgie van de kinderdoop is meer gericht op het kind zelf. Werd in de oude liturgie in feite niet het kind aangesproken, maar de peter, nu wordt het kind zelf veelvuldig toegesproken en toegezongen:

*Jij weet nog niet wat leven is
wat liefde is en wat gemis
Jij weet nog niet van nee en ja
van ondergang en gloria. (Hanna Lam)*

Na de naamgeving spreken de ouders uit hun kind te willen laten dopen en zij beloven om met de peetouders verantwoordelijkheid te willen dragen voor het kind. Dan neemt de gemeenschap de kinderen in haar midden op. Dat staat heel vaak verwoord in gebeden, met teksten als *We houden je de hand boven het hoofd...* waarbij de aanwezigen soms wordt gevraagd de handen uit te strekken.

In een recente liturgie van Andries Govaart staat het zo:

*we beseffen de verantwoordelijkheid die we dragen voor dit
kind...
maar we beseffen ook dat we het leven niet in eigen hand
hebben,
dat we ons kind niet alle pijn kunnen besparen.*

In de nieuwe liturgie is altijd een dienst van het woord opgenomen. (Het is eigenlijk zeer verwonderlijk, dat in de oude ritus gedoopt

werd zonder een letter uit de bijbel te lezen!) De lezing kan worden geactualiseerd in een preekje en er is ook een voorbede opgenomen. De eigenlijke viering van het doopsel wordt gekenmerkt door lofprijzing en dankzegging: de zegening van het water, de verheerlijking van God voor zijn heilsdaden. Een tekst die klassiek is geworden, is het prachtige doopgebed van Huub Oosterhuis, waarin gedankt wordt voor het nieuwe leven. De zintuigen worden genoemd:

*Gij hebt het oren gegeven om te horen
en ogen om te zien;
zegen ook de mond van dit kindje,
dat het mag leren lachen
en de taal spreken van de mensen;
zegen de handen en de voeten,
en moge het aan den lijve ervaren
dat alles goed is wat Gij hebt gemaakt.*

Mocht u dat wellicht denken: het exorcisme is niet verdwenen! De klassieke vraag blijft *Verzaakt gij aan de satan*. Maar in het vernieuwde ritueel wordt een alternatief gegeven. Dan zijn de vragen aan ouders, peter en meter:

*Wilt u bijgelovige praktijken afwijzen, die u en uw kind
afhouden van God? Wilt u onrecht en geweld afwijzen, en
iedere vorm van verslaving, die u overleveren aan de macht
van het kwaad?*

Maar de duivel wordt niet meer persoonlijk aangesproken en bezweert!

Ook in het gebed van Oosterhuis zit een exorcisme:

*Wij bidden U voor dit kind
om veiligheid en beschutting
in deze hardhandige wereld.
Houd van haar af
alles wat kwaad en onmenselijk is.
Bescherm haar tegen verkeerde invloeden,*

*sta niet toe dat zij ooit
wordt vernield en misvormd.
Maar mogen zij geborgen zijn bij haar ouders,
en geef, dat wij die volwassen zijn,
geen ergernis geven aan dit kind,
maar het binnenvoeren in de waarheid.
En als de zonde ooit zijn macht
over haar doet gelden,
wees dan genadig, Heer onze God;
Gij immers voorziet in alle schuld
en alle tekort
en nog voordat dit mensenkind zondigen kan
zijt Gij zelf de vergeving der zonden
door Jezus Messias, uw kind.*

Opmerkelijk in dit gebed is dat de zonde niet puur individueel wordt gezien: de erfzonde wordt nu uitgelegd als het kwaad in de hardhandige wereld. Bovendien is erg belangrijk dat uit deze tekst de verantwoordelijkheid spreekt van alle aanwezige volwassenen voor dit kind: niet alleen de ouders, peter en meter, nee de hele geloofsgemeenschap is medeverantwoordelijk. De tekst blijft krachtig en actueel tot op de dag van vandaag.

In de liturgie van Govaart klinkt het concreter:

*Ik vraag jullie, ouders;
Wil je kwaad en onrecht afwijzen
wil je breken met de onheilsgeschiedenis
van slavernij en onderdrukking? (...)
Ik vraag deze geloofsgemeenschap
wil je de machten van het kwaad terugwijzen
en de verleidingen van geld en goed en aanzien weerstaan?*

En dan komen we bij de kernhandeling: de doop met het water van reiniging, het water van bevrijding. Het officiële nieuwe ritueel heeft het paasmysterie centraal gesteld. Het thema draait rond de

symboliek van dood en verrijzenis. De doortocht van het joodse volk door de Rode Zee is een kernverhaal. Door het water word je opnieuw geboren en kun je het beloofde land bereiken. Dat idee wordt in de christelijke leer bekrachtigd door de woorden van Paulus: *Door de onderdompeling in Christus' dood zijn we met Hem begraven en worden we opgewekt en geroepen tot een nieuw leven* (Romeinen 6).

Die sterke nadruk op de verrijzenis ondervindt ook kritiek, omdat daarmee het aspect van het geloofsgegeven van de schepping van het nieuwe leven op de achtergrond is geraakt. Recente teksten leggen veel meer nadruk op de geboorte uit de moederschoot. Het kind wordt ons immers 'in de schoot geworpen' aldus de Tilburgse pastor Harrie Wouters. Andries Govaart zegt het heel plastisch:

*Het is de levensweg die we allen gaan:
we ontstaan in de geborgenheid
en groeien in de veiligheid van de moederschoot,
dan breken de vliezen, en komen we aan het licht.*

Bij de doop met water zelf:

*Je was door levend water omgeven
in de geborgenheid van de schoot van je moeder
en nu komen we vragen om het levende water van de doop.*

Bijkomend voordeel is dat door deze zienswijze minder mannelijke woorden worden gebruikt en dat vrouwelijke benamingen voor God een kans krijgen, zoals God als moederschoot, zoals ook de doopvont oorspronkelijk een verwijzing is naar de moederschoot. God heeft immers ook een vrouwelijke kant. Zij is immers ook levensadem, geest, in de bijbelse talen vrouwelijke woorden! Vandaar het belang van de zalving, teken van de Geest van de Gezalfde, Jezus Messias.

Procesmatige geboorteviering

Bij de geboorte kan van alles mislopen: het kind moet als het ware aan de grillige en bedreigende krachten van de natuur ontrukkt worden. Vanaf de geboorte is het óns kind, het is óns gegeven en wordt opgenomen in de wereld. De destructieve krachten van de

natuur worden afgezworen. Daarom passen verhalen van de zondvloed, Mozes in het mandje en de doortocht door de Rode Zee ook goed in de doopviering. Al deze verhalen gaan om het opnieuw geboren worden door het water, en daarmee komen we bij de kern van het sacrament: de wedergeboorte uit water en geest. Bijbelkenners zullen bij die uitdrukking denken aan het verhaal van Nikodemus in het Johannesevangelie. Het doopsel is de nieuwe geboorte, waarin de gedoopte binnentreedt in een nieuwe geschiedenis.

Als we de doop meer gaan zien als een moment in een procesmatige geboorteviering, dan komen er nieuwe perspectieven op. De voorbereiding voor de opname van het kind in de gemeenschap én in de wereld begint in feite al vóór de geboorte. We zien dat heel duidelijk in de catechetische voorbereiding op de doopviering. Iets waar onze Adri misschien niet aan toe was, althans niet in de vorm zoals dat nu gebeurt. Dat betekent nog niet, dat hij geen gelovige levensvisie heeft en vanuit de christelijke mores zijn kinderen opvoedt.

Het is niet alleen de catechetische voorbereiding. Ook de kerkelijke viering (de initiatieliturgie, die de doop is), kan betrokken worden op het hele geboorteprocess. De kerk ziet het doopsel als een verbond. De kerk draagt die zorg met de ouders. Daarom deelt de kerk in de verwachting van het kind. De pastorale zorg begint niet bij de geboorte, maar reeds lang daarvoor. Zo kan de vrouw gezegend worden als zij zwanger is, zoals dat ook mogelijk is na de bevalling (dus niet de vermaledijde kerkgang). Tegenwoordig gebeurt het vaak, dat het kind gezegend wordt, alvorens het gedoopt wordt, soms op latere leeftijd.

De doop gaat niet alleen de directe familie aan, maar ook de kerkgemeenschap. Maar daarbij blijft het niet. Uiteindelijk zal het kind zelf moeten kiezen wat het van zijn leven maakt en of het dat doet in christelijk perspectief. De ouders kiezen ervoor, en ze

beloven dat ook, dat hun kind in een proces komt waarin het kan groeien in geloof, in waarden en normen om het actueel te zeggen. Zo mag het ons verheugen, dat steeds vaker parochies een vervolg geven aan de doop. Bijvoorbeeld, zoals in Enschoot, in de vorm van een bulletin dat de ouders van baby's en peuters krijgen. Zo houdt de parochie het gezin bij de les, en dat bedoel ik niet vanuit een oogpunt van zieltjes winnen. Uiteindelijk gaat het er om, dat het kind een plaats kan verwerven in de wereld, de wereld van chaos, de wereld van vreugde.

Met de doop wordt de gedoopte opgenomen in de gemeenschap van hen die van de persoon van Jezus van Nazeret definitief heil-van-Godswege verwachten en die in zijn naam willen leven volgens een nieuwe levensstijl, hoe veelvormig die ook kan zijn. En de gedoopte kan die levensstijl ook als missie meekrijgen in de voorbede:

*Ik hoop dat hij op zoek zal gaan naar vrede,
dat hij niet de sterkste wil zijn
maar een vriend van alle mensen,
dat hij mee kan lijden met bedroefden,
honger kan hebben met hongerigen,
arm kan zijn met armen
en opstandig met onderdrukten. (M. Steehouder)*

De praktijk

Hier in de parochies van Berkel-Enschoot en Udenhout mogen we blij zijn met de relatief vrij hoge aantallen dopelingen en ook met de enorm gemotiveerde werkgroepen die de doopplechtigheden voorbereiden. Toch mogen we onze ogen niet sluiten voor de toekomst. Hoe zal die er uit zien in onze samenleving met een pluralisme aan geloofsovertuigingen?

Het kind wordt geboren in de gemeenschap. De geboorte gepaard met allerlei verwachtingen. Het is vaak een weefsel van verhalen dat de uitdrukking is van de levens- en wereldbeschouwing van die gemeenschap. Maar die gemeenschap is tegenwoordig niet meer

exclusief christelijk. De maatschappelijke vanzelfsprekendheid van kerkelijk geloven is weggefallen, sterker nog: soms is het een taboe geworden. De leden van de doopwerkgroepen worden door hun omgeving ter verantwoording gevraagd: waarom doe je dat, in zo'n kerkelijke groep gaan zitten? Maar door deze vragen en kritiek wordt hun motivatie alleen maar sterker.

Steeds minder ouders laten hun kind dopen. Maar niet-kerkelijke ouders komen er meer en meer achter, dat de geboorte van hun kind een ingrijpende gebeurtenis is, die zij niet ongemerkt voorbij kunnen laten gaan. Ze willen de geboorte vieren. Zo ontstaan er tegenwoordig zogenaamde seculiere geboorterituelen. Er zijn rituelenbureautjes die kraamparty's organiseren om ouders die onthand zijn te helpen in de rituele vormgeving. Zij willen hun kind presenteren aan familie en bekenden. Maar vaak ook willen zij hun verwondering en dankbaarheid uitspreken.

Er zijn ook niet-kerkelijke ouders die die geboorte toch zien als een religieus geladen gebeuren. De liturgist G. Lukken vertelt van een vader die na de moeilijk verlopen geboorte van zijn eerste kind onderweg naar huis zijn auto langs de kant moest zetten, zozeer had het hem aangegrepen. 'Zo iets moois heeft iets met godsdienst te maken. Zo'n compleet wezentje is een wonder. Daar zit een drijvende gedachte achter, een stukje God.' Vele ouders en grootouders kunnen die gevoelens zelf vanuit de eigen ervaring aanvullen. Die religieuze dimensie komen we in alle culturen tegen. Het is antropologisch gezien de basis voor de christelijke geboorteviering: het gaat er dan om de geboorte te plaatsen in een christelijk perspectief. Ik spreek dan nog niet over een doop. Er zijn ook christelijke rituelen denkbaar, zoals de kinderzegening, die wellicht veel beter aansluiten op datgene wat de ouders willen vieren. Het Romeinse rituele voorziet daarin.

Meer dan vroeger komt de redenering voor, dat het kind zelf moet kunnen beslissen, of het gedoopt wordt. We komen dat vaak tegen bij gemengd gehuwde ouders. In onze multiculturele samenleving zal

het steeds vaker voorkomen, dat naast het gemengde huwelijk van katholiek en protestant, of katholiek en niet-gelovige ook een huwelijk voorkomt van een katholiek met een moslim of hindoe. Het sacrament van de doop kan dan een brug te ver zijn. Dat sluit niet uit, dat ouders hun kinderen christelijk willen opvoeden. Ook daarin liggen gradaties. Ik denk, dat we christelijk dan niet moeten verenigen tot kerkelijkheid in de zin van de wekelijkse kerkgang. Maar vele ouders willen hun kinderen in hun opvoeding wel humane of expliciet christelijke waarden en normen meegeven. Zij willen het kind handelingsbekwaam maken in een verderfelijke wereld. Maar gaat het dan om een zich betrokken weten voor een verantwoordelijke samenleving in christelijk perspectief? En om de cruciale vraag of de ouders kiezen voor het verbond met de God van de bijbel?

De vraag naar de kinderdoop zal dus geleidelijk aan afnemen. Wellicht is de kinderdoop niet meer het adequate antwoord op datgene wat de ouders vragen. Wanneer om een overgangsrite wordt gevraagd slechts alleen om vreugde en dankbaarheid uit te spreken, is 'het doopkleed wellicht te nauwsluitend', aldus Lukken. Maar we moeten dat niet negatief beoordelen. Er kan veel meer geloofszin onder een vraag liggen. In een zegen kan het sluimerend geloof van de ouders een impuls krijgen. Het doopsel kan voor menig ouder na lange tijd een eindfase zijn in de voorbereiding op het christelijk geloof.

Een gemeenschappelijke doop, de ideale liturgie van de kerk, is dan misschien nog teveel gevraagd. Wellicht is een kinderzegening een betere rituele vorm en of dat in een gemeenschappelijke viering plaats moet vinden, is dan ook de vraag. Misschien is een huisliturgie wel veel meer op zijn plaats. Algemeen religieuze en christelijke geboorterituelen kunnen als eigenstandige rituelen ook stappen zijn naar de doop.

Voor de doopwerkgroepen betekent dat alles, dat hun taak moeilijker, maar wel uitdagender wordt. Steeds zal de vraag gesteld

moeten worden, waar de ouders eigenlijk om vragen. Het sacrament van de wedergeboorte en de opname in het Volk van God is immers niet op bestelling verkrijgbaar. Je krijgt dan een veelvormige praktijk, die ik verdedigbaar vindt. De kerk moet zich niet te gauw uitleveren aan commerciële rituelenbureautjes. Wij hebben de deskundigheid van huis uit, al twintig eeuwen. Voor de parochie vraagt het een flexibele inzet. Dat vraagt in onze tijd wel veel meer uitleg. Ouders missen vaak de elementaire informatie en de mogelijkheden. De kerk moet veel meer aan goede voorlichting doen over de rituele mogelijkheden die ze in huis heeft. Want het groepje vaders als Adri wordt steeds kleiner, terwijl er wel een grote behoefte is aan rituele vormgeving van religiositeit.

We komen hier in een spanningsveld. Want de kerk kiest juist voor de gemeenschappelijke doopviering om de privatisering van rituelen tegen te gaan. Dat was ook een van de redenen om de praktijk van de private doop direct na de geboorte te versoepelen. Nu moeten we als parochie tegemoet komen aan de wensen van de ouders en hun motieven serieus nemen, terwijl de kerk ook trouw moet blijven aan de betekenis die ze zelf geeft aan het sacrament van het doopsel. Met 'alles d'r op en d'r aan' liefst, in de woorden van Adri.

Bronvermelding

Liederen:

- Huub Oosterhuis, Ergens komt een kind vandaan
- Hanna Lam: Dooplied
gepubliceerd in Gezangen voor Liturgie resp. 438 en 626

Teksten:

- Voor de oude liturgie:
L.Loos C&S, Het gezin, heiligdom van God, 1949.
- Zegengebed Huub Oosterhuis
in: Inzet: Als je gedoopt wordt (1997, nr. 1)
- Tekst Michaël Steehouder
in: Een kring van mensen (Hilversum 1990)
- Overige tekstcitatoren: Gerard Lukken en Jeroen de Wit, Nieuw leven, Rituelen rond geboorte en doop, Gooi en Sticht Baarn 1997.

Geraadpleegde en aanbevolen literatuur:

- Gerard Lukken en Jeroen de Wit, Nieuw leven, Rituelen rond geboorte en doop, Gooi en Sticht Baarn 1997.
- Dopen: bouwsteen voor gemeenschap. Vieren van geboorte, vieren van de doop. Ideecahier 2 , Interdekenale dienstverlening Twente, 1998.
- Inzet: Als je gedoopt wordt, 1997, nr. 1
- www.katholiekederland.nl/doopsel-kinderdoop